

Despre statutul profesorilor, lista cu handicapurile psihice, rolul psihoterapiei și confidențialitatea

publicat în Revista de Cultură Timpul – Iași, 2004.

Liviu Antonesei în dialog cu Dan Goglează, psihoterapeut în Leverkusen (Germania)

LA: - *Avînd în vedere rezonanța primului interviu, privind examinarea psihologică a profesorilor din Observator Cultural nr. 194 și a dificultăților pe care le întîmpina dascălii noștri, doresc să continuăm discuția cu tema statutul profesorilor. Care și cum este perceput statutul profesorului în Germania?*

DG: - În primul rînd mulțumesc pentru șansa de a continua și preciza unele idei. Ca orice grupă socială și cea a profesorilor poate fi privită afit de sus, din partea legiuitorului, cît și de jos, din perspectiva celor cu care vine în contact direct. Profesorii au, în Germania, statutul unor funcționari de stat, ai administrației și dreptului public – (Beamten des öffentlichen Rechts), ceea ce înseamnă că pot lua decizii, privind modul de aplicare al legilor, din domeniul de competență. Ei sînt denumiți cu respect – Hochheitsträger -, pentru care nu avem un echivalent în română, se poate înțelege ceva în genul purtători/însărcinați ai Excelenței sau ai unui scop înalt, nobil - cum și este, de fapt, cel al educației. Ca funcționari de stat, ei aparțin puterii executivului, la fel ca polițiștii, vameșii, grănicerii și procurorii, sînt angajați pe viață, nu pot fi demiși din funcție, decît cu excepția cazurilor de săvîrșire a unei infracțiuni grave și se supun ministerului de resort. Din perspectiva cealaltă ei sînt priviți cu un respect deosebit.

LA: - *La noi se continuă cruciada punerii în inferioritate a profesorilor. După ce i-a trimis anual la examenul psihologic, despre care am vorbit în interviul anterior, ministerul sănătății și cel al educației au alcătuit o listă a - incompatibilităților medicale cu funcția didactică - cerut de legea privind Statutul personalului didactic din 1997, cu o serie largă de - handicapuri psihice - de la nevroze anxioase, la ticuri, tulburări ale preferinței sexuale, la boli neurologice ale sistemului nervos central și periferic, etc. Au și germanii o listă? Ce poți spune despre gravitatea acestor suferințe și practicarea acestei profesii?*

DG: - Am spus și în primul interviu că nu este permisă nici o aluzie privind sănătatea psihică a unei persoane, ea fiind un domeniu particular, intim, sferă apărută de constituție. Nu există asemenea liste, nu pentru că nu ar avea probleme, ci pur și simplu ei le gîndesc și rezolvă altfel. Cunosc lista, însă faptul că miniștrii noștri nu sînt ca în Germania doar politicieni, ci unul este medic iar celălalt profesor, ridică multe dileme. Ea este nu numai o exagerare dar și o încălcare a drepturilor omului cu tentă discriminatorie. Aceasta îmi amintește și de alte liste, mai negre, mai roșii, mă rog, se pare că nu reușim să ieșim din schemele autoritarismului, observ chiar o plăcere de a pune oamenii într-o ordine ierarhică, la coadă sau la index. Nu este de ajuns să postulezi într-un articol - **nimeni nu**

este mai presus de lege - ce garantează în fond implacabilitatea legii asupra individului și nu vizează umanismul ce ar trebui prins într-o formulare de genul - **nici un om nu este mai presus de alt om**. Lista sugerează sau indică ceea ce examenul psihologic ar trebui să găsească și ne întoarcem exact la tema avută în primul interviu și la aceleași dificultăți de aplicare a măsurii: care sînt criteriile, care-i metodologia, unde-i deontologia și, nu la urma urmei, cine are dreptul sau autoritatea să execute măsura fără a crea haosul contestărilor diagnostice. Cu cît măsurile luate vor fi mai greu de aplicat, datorită viciilor metodologice sau etice, cu atît mai mult vor trebui luate măsuri și mai drastice care vor fi și mai inaplicabile, o escaladare vicioasă care nu face decît să mărească conflictele.

Termenul de incompatibilitate sugerează un aspect strict moral și nu unul care să se refere la o pierdere a capacității de muncă, singura care ar putea pensiona pe cineva. Tulburările enumerate nu sînt diagnoze ci grupe de afecțiuni sau simptome care, cu cît sînt mai generale cu atît mai mult oferă un spațiu larg interpretărilor. O altă precizare ar fi aceea că, un simptom nu face o boală și un diagnostic psihic, comunicat nu tocmai deontologic, poate destabiliza persoana sau fixa definitiv o suferință prin sugestia autorității. Aceasta măsură constrînge psihiatria și psihologia la aplicarea unor măsuri administrativ-represive, ceea ce este inadmisibil nu numai după normele europene ci și la o judecata mai adîncă. Dacă psihiatrii și psihologii români vor executa măsura, ei vor dovedi sau un complex de inferioritate față de organisme/instituții sau că nu s-au eliberat suficient de metehnele trecutului, de a fi instrumentele unui sistem. Profesia de psihiatru sau psiholog este incompatibilă, ca să păstrăm formularea, cu participarea la proiecte împotriva omului sau a principiilor umanismului absolut. Problemele deontologice sînt extrem de actuale deoarece, riscul folosirii psihologiei și științelor comunicării, la proiecte de influențare manipulativă, este o realitate a mileniului trei, însă aceasta este deja o altă temă.

LA: - *Concret, dacă un profesor devine depresiv, are un tic sau bea, i se retrage în Germania dreptul de practicare a profesiei?*

DG: - Nu, pentru că n-au o listă și nici de gînd să facă una! Serios vorbind, lista nu conține precizări privind nivelul de gravitate al nevrozelor respective și nu poate rezista unei analize profesionale serioase. Discuția poate fi mai amplă și legată de eforturile psihiatriei din ultimii cincizeci de ani, de a integra social suferințul psihic și a opri marginalizarea lui într-o societate puritană. Comunismul a fost puritan, a respins și marginalizat bolile psihice, ca rămășițe burgheze sau reacționare, nu le-a recunoscut niciodată ca fiind ale sale. Dacă o comunitate nu acceptă suferința psihică și vrea să facă curățenie generală prin eliminarea/extirparea mizeriei, urîțului, refuzînd contactul cu realitățile, devenite probleme, dintr-o greață agresivă, atunci ea nu sare departe de trecutul pe care-l renegă. Lipsa toleranței este, în general, o dovadă de slăbiciune și anxietate, ne apărăm în fond de propria urîțenie iar fobiile sînt proiecții asupra celorlalți. Sîntem cu atît mai departe în evoluție, ca oameni, cu cît distanța față de semenii noștri, indiferent de originea și statutul lor, este mai mică.

Concret, nici una din incompatibilitățile enumerate nu este considerată în Germania un handicap în practicarea acestei profesii și pentru motivul că ele nu sînt tulburări ale conștiinței. Cum ne

referim la adulți deveniți profesori, putem afirma că ei au fost capabili de un efort cognitiv intensiv și de un anumit nivel, că au trecut prin mai multe filtre selective și s-au dovedit, cel puțin pînă la obținerea titlului, sănătoși psihic și performanți, altfel nu-și puteau susține examenele. Suferințele apărute la vîrsta adultă nu au adîncimea celor apărute în tinerețe și sînt în mare majoritate de natură nevrotică. Nevrozele, menționate în listă, sînt remisibile și nu afectează conștiința sau puterea de judecare. Nici măcar alcoolismul, în primele faze, nu este considerat un motiv de retragere a dreptului de practicare a profesiei, dacă nu este însoțit de devieri comportamentale grave de la disciplina codului profesional. În situațiile de conflict cu o anumită conduită, cel care reacționează primul este directorul școlii, pe baza statutului profesional și prin respectarea codului etic. Concret acesta poate fi trimis la un Amtsarzt, medic al Serviciului de Sănătate al Primăriei, pentru a fi consultat și care face o apreciere globală a situației. Acesta îl poate ține în concediu medical maximum 18 luni, timp în care este obligat să se trateze, după care sau va fi pensionat sau se reîntoarce la post. Desigur că nici medicul nu are o lista de incompatibilități, factorul decisiv, în aprecierea/evaluarea sa, este conștiința problemei și recidivele de comportament.

Sincer vorbind, dacă cineva are un Parkinson avansat și nu se mai poate ține pe picioare, atunci se pensionează de la sine, însă foarte mulți reușesc să lucreze mulți ani după diagnosticare, cum este cazul actorului Michael J. Fox care are boala de peste 12 ani și încă toarnă filme. Caracteristic acestei boli este, printre altele, conservarea rațiunii, a înțelegerii și a trăsăturilor feței, se îmbătrânește numai corporal. La fel și epilepsia, nu e cazul să enumăr cîte personalități au suferit de această boală, deoarece dacă este cauzată traumatic sau crizele sînt petit mal, poate fi foarte bine controlată medicamentos. Referitor la grupa tulburărilor sistemului nervos central și periferic, asociate cu defecte de auz, vorbire, vîz, atunci geniul astrofizicii mondiale de la Cambridge, Stephen Hawking, care suferă de atrofie musculară progresivă, nu se poate mișca decît împins în cărucior și vorbește printr-un senzor conectat la un computer, pentru că abia își poate mișca limba, ar fi fost de mult considerat incompatibil la noi. Chiar și în cadrul unor suferințe mai grave, cum ar fi schizofrenia sau autismul, avem de-a face uneori cu oameni de excepție, cum ar fi profesorul american John Forbes Nash jr. care a luat premiul Nobel pentru matematică aplicată și după a cărei biografie s-a făcut recent filmul *A beautiful mind*. Eu cunosc personal un informatician din Focșani, Mircea Bucur, care este un programator de excepție deși nu a văzut niciodată simbolurile abstracte ale limbajelor de programare, fiind orb. Tony DeBlois, un virtuos al pianului, este orb, suferă și de autism, însă poate cîntă pe dinafară 8000 de bucăți muzicale. Unii autiști sînt dotați cu o memorie aproape fenomenală, iar talentele pe care le au sînt în legătură cu dezvoltarea accentuată a emisferei drepte, ce depozitează aptitudinile vizuale, de calcul și artistice, în detrimentul celei emoționale. La vîrsta adultă cel puțin 1% din populație suferă un episod psihotic trecător și care nu declanșează neapărat recidive. Să nu uităm apoi că o deficiență declanșează mecanisme de compensare foarte puternice, ce pot duce la performanțe de excepție și, nu la urma urmei, o persoană confruntată cu o suferință, renunță să se mai creadă centrul universului, se reorientează, conștientizînd granițele, dovedind și o empatie crescută față de problemele celorlalți.

LA: - Cred că la noi numai suferința sau boala îi mai poate face pe miniștrii noștri să empatizeze și să devină mai umani. Ai afirmat că, a fi psiholog și a face politică ar fi o contradicție în termeni. Unii colegi sînt de părere că, primul interviu ar fi trebuit curățat de unele aprecieri politice.

DG: - Sînt multe aspecte conceptuale de clarificat și cea mai simplă ar fi precizarea: a folosi cuvîntul politică nu e totuna cu a face politică, tot așa cum nici cuvîntul ciocolată nu poate fi mîncat și nici nu e dulce. Chiar dacă ai fi membru de partid, ceea ce nu a fost cazul meu niciodată, tot nu înseamnă că o persoană face politică, cel mult sprijină ceea ce fac alții sau profită dacă-i servită. Lăsînd la o parte jocurile de cuvinte, o expresie dragă lui Wittgenstein, am luat atunci, ca și acum, o atitudine civică în cadrul unor responsabilități profesionale, fără să fac diferențieri. Politica face asemenea diferențieri și aici se află deosebirea de fond între o conștiință civică și un politician constrîns de o anumită doctrină sau construcții ideologice. Eu cred că atît psihologul, psihiatrul, ca de altfel și preotul, nu au ce căuta în politică dacă sînt activi profesional și ar trebui lăsați să-și facă datoria, să îngrijească spiritul, fără a fi influențați de interese. Am citit, de curînd, despre un caz grav de încălcare a acestor principii: un preot, care este și primar (ce nonsens!), folosea spovedania sugerînd unui bătrîn de 100 de ani să devină membru într-un partid!

LA: - Nu trebuie să te miri, suntem țara tuturor posibilităților. Totuși, în situația în care un elev este agresat de un profesor sau este pus într-o „situație incompatibilă”, cum am putea să-i apărăm de pericole potențiale?

DG: - De un „pericol potențial” nu trebuie să ne apărăm pentru că s-ar putea să-l provocăm, oricum în nici un caz prin liste care pot crea realități unde nu sînt, ceea ce este grav, realitatea poate copia lista, sper că realizezi paradoxul ontologic și potențialul psihotic. Între grija partidului și statului față de mamă și copil - era pe la Congresul IX sau X al PCR - și o atitudine sănătoasă, în care se creează posibilitatea ca familia și școala să-și vadă singuri de copiii pe care îi au în îngrijire, este o diferență etică de fond. A mima ajutorul prin acțiuni de tipul „cornul cu lapte” și proteja prin liste justițiare înseamnă a manipula și a întreține dependențe. A da cuiva în fiecare zi un pește și a nu-l învăța să pescuiască singur, oferă garanția de menținere a unei situații de a se sta cu mîna întinsă, în timp ce dăruitorul se va simți, cel puțin la fel de caritativ ca Maica Tereza sau chiar un mic Dumnezeu.

Dacă, la o școală s-a petrecut un eveniment sau un abuz grav, atunci problema trebuie reglementată pur și simplu juridic, însă prelucrarea cazului trebuie să urmeze un traseu civic: mai întîi, el trebuie prelucrat de psihologi cu elevii în cauză, apoi cu părinții, ei trebuie învățați cum să recunoască un comportament inadecvat și să știe cui se pot adresa - în condițiile păstrării discreției și anonimatului, apoi formarea unor grupe de întraajutorare sau a unui Forum în care să fie dezbătute conflictele și înființarea unui număr de telefon Hotline la un serviciu social sau psihologic pentru tineret, unde se pot anunța prompt cazurile de încălcare a disciplinei sau alte abuzuri. Asemenea măsuri se iau și în Germania pentru a oferi copiilor posibilitatea să se apere de agresivitatea sau abuzurile sexuale în propria familie. Se poate astfel mări transparența problemelor și rezolvarea lor competentă, prin implicarea directă a celor în cauză. La un anumit

nivel de înțelegere soluția unei probleme se remarcă prin dispariția ei însă căutarea unei soluții acolo unde nu este cazul sau în absența unei căutări responsabile, constituie de fapt greutatea rezolvării ei.

LA: - *La noi sînt multe discuții contradictorii chiar și în rîndurile profesorilor, ceea ce face să nu se acționeze unitar și să se realizeze puțin. Ce crezi că ne împiedică de fapt?*

DG: - O justificare se găsește oricînd și nu cred că jelindu-ne ajungem la ceea ce trebuie. Am fost decenii de-a rîndul victimele dezbinărilor sau a denaturărilor de tot felul, deci suspiciunea are rădăcini adînci în sufletele noastre. Primul lucru pe care l-am auzit în 1986 în Germania a fost: ferește-te de români! - ceea ce pentru mentalitatea mea a fost groaznic. Dacă alte nații se ajută afară unii pe alții, românii nu au făcut-o și dacă s-a simulat ajutorul, atunci a avut un alt substrat. Personal n-am ținut cont de avertizări, am rămas același și unde am putut am ajutat și ajut fără să aleg pe cine ajut. Dar asta este deja o altă problemă.

Eu cred că va fi în continuare dificil să se obțină o unitate de păreri sau acțiuni concertate, fără o prelucrare sistematică și serioasă a trecutului, a adevărului despre noi așa cum a fost, e un drept care nu poate fi decît amînat iar amînările sînt depresive. Trecutul neprelucrat suficient menține tensiunile sociale și riscul ca multe elemente de gîndire, ce ar trebui depășite, să fie menținute peste generații. Dacă analizezi discursul general comunicativ de acasă, te surprinde amestecul permanent de aluzii sau atacuri directe la persoană, ceea ce înseamnă că, informațional vorbind, nu comunicăm ceva ci interpretăm sau anulăm credibilitatea celui ce afirmă. Din 1990 vorbim unii despre alții în același timp, un fel de terapie verbală fără scop pentru că nimeni nu ascultă și nimeni nu termină ce are de spus (întrerupt acesta o ia de la capăt!), apoi ne învinuim reciproc de aceleași lucruri și nu avansăm, nu reușim să ieșim din schemele mentale, sădite în premisele gîndirii noastre de trecut. Ne lipsesc atît paradigmele cît și reperele/norme acceptate de toți, un fel de Common sense dar și spiritele unitare. Observ apoi un fel de cochetărie a intelectualilor cu puterea, foarte răspîndită la toate nivelele, se manifestă „simptomul Conducătorului unic”, de fapt cam toți sîntem arbitrari, nedemocratici, agresivi, atotștiutori, aroganți, superficiali, luăm lucrurile în derîdere, etc., nu cred ca-i o noutate ce spun. O altă problemă ar fi și disensiunile din interiorul breslelor profesionale, care le fac inofensive și manipulabile. În Germania există un spirit de castă al breslelor, vechi de sute de ani, o tradiție a acestui numitor comun care întărește sentimentul apartenenței și mărește rezistența la influență. Eu nu am auzit aici pe vreun medic să vorbească urît de colegi sau ca un ziarist să-l desființeze pe altul făcându-l analfabet sau jignindu-l, comportamente interzise de codurilor etice profesionale respective. Conflictetele, rezolvările agresive, lipsa perspectivei și a programelor de investiții, au făcut să fim confrunțați și cu un exod de specialiști, extrem de dăunător. Pe termen lung nu vom mai avea nici profesori și nici medici cîți am avut cîndva, structura demografică arată îmbătrînirea acestor grupe și slaba primenire de jos. Institutele de cercetări sociale se preocupa mai mult de sondajele politice, în vederea alegerilor, în loc să abordeze evenimentele majore și grave, cum este depopularea în general și emigrarea specialiștilor în special. Această indiferență este pe termen lung o catastrofă, se publică doar cifrele în ziare și că la fiecare opt minute un român părăsește țara și cam asta-i tot. În Germania s-

a discutat furtunos în Bundestag au făcut o problemă națională de interes major pentru faptul că au plecat câteva sute de diplome, asta în ciuda existenței a peste patru milioane de șomeri.

LA: - *Profesorii pleacă mai puțin, din fericire, deși salarizarea lor este sub orice critică și cred că aceste măsuri le va mări frustrarea deja existentă.*

DG: - Desigur, dacă ești depresiv și amenințat cu demisia, devii și mai depresiv și de ce nu, te poți sinucide. Dacă ai ticuri, ele se vor accentua sub presiunea de a le stăpîni, dacă ai complexe și tulburări psihosomatice acestea se vor agrava și te vor aduce la disperare, adică toată lumea va suferi sau va încerca orice să mascheze realitatea, atitudine care nu face decît să agraveze stările. Se știe doar că relaxarea și remisia psihică este condiționată și de înțelegerea sau acceptarea bolii de cei din jur și nu prin întreținerea sentimentului de penibil. Salarizarea este un alt mod de a răni sensibilități și a face un intelectual să se comporte constrîns de nevoia supraviețuirii, îl constrîngem să se compromită, să-și piardă prestigiul și autoritatea, fără de care nu putem vorbi de un efect educativ. Se constrînge, se aduce la disperare, nervii slăbesc, reacțiile apar, ele sînt diagnosticate ca incompatibile/indezirabile și le sancționăm protejîndu-ne puritanismul în spatele unor teste sau liste. Puși în situația să-și completeze veniturile, profesorilor li se va imputa incorectitudinea ce poate fi, într-un fel, un alibi (o mascare) pentru corupția proprie, așadar nimeni nu este cinstit! Cinstea și corectitudinea nu se pot obține fără respectul demnității umane, în fond fiecare se comportă la nivelul încrederii acordate și a felului în care îi este onorată prestația - aceasta este explicația succeselor românilor din străinătate. Incompatibil este doar modul cum se procedează.

LA: - *Se vorbește mult la noi de schimbarea mentalităților dar rămînem adesea la vorbe. Psihoterapeutul schimbă mentalitatea individuală, există însă și soluții colective?*

DG: - Dacă vrem să ne schimbăm trebuie să gîndim altfel, să părăsim atît poziția egocentrică, a compensării complexelor prin a ne da superiori/atotștiutori cît și pe cea a victimizării. Am observat acasă, pe lîngă un narcisism de tipul - sîntem cei mai, cei mai... - cultivat cîndva, și o manie a prejudiciului, a dezavantajării, ba de minorități, ba de vecini sau de arbitrii de fotbal. Grav este și faptul că televiziunile fac emisiuni speciale ce întrețin astfel de „halucinații colective” prin moderatori depășiiți de situație sau rău intenționați ce incită spiritele manipulativ cu parole antieuropene, naționaliste, etc. Îmi amintesc că, pe timpul unui campionat mondial de fotbal, ambasadorul francez a trebuit să-și ceară scuze pentru ziaristul care ne-a comparat metaforic fotbalistii cu o trupă de țigani virtuoși. Toata nația a fost indignată pînă la isterie de pară ne-ar fi comparat cu niște animale oribile, nu cu oameni care trăiesc altfel. Nici o personalitate sau om de cultură n-a reacționat în vreun fel și aceasta este grav. Așadar, o comparație cu semenii tăi de pe Terra este o jignire, așa am aflat și eu că aparțin unei rase superioare (!) dar descoperirea mă întristează. Inițial m-a indignat, apoi mi-a fost rușine pentru aceasta reacție, celor ce le-am spus părerea mea, mi-au dat dreptate și s-au scuzat. De fapt noi ar trebui să cerem scuze francezilor nu invers, am rămas datori nu numai lor ci și acestei etnii, care mă miră că nu ne-a intentat un proces de calomnie, doar este la modă să procesezi. Nu pricep de ce țigani nu s-au simțit jigniți de

comparația cu noi, deși ar fi avut poate motive s-o facă, cel puțin după modul cum am reacționat în această situație.

LA: - *Sincer să fiu nu numai că ai dreptate, dar cred că tocmai astfel de perspective ne-ar ajuta să depășim multe mecanisme, prejudecăți și moduri de gândire care ne țin pe loc. Care ar fi explicația că un psihoterapeut poate/ajunge să gândească „altfel”?*

DG: - El trebuie să gândească altfel dacă vrea să rămână în profesie. Vii zilnic în contact cu opinii sau viziuni asupra lumii mai neobișnuite și trebuie depus un efort autoanalitic de înțelegere empatică, altfel nu poți ajuta, iar faptul că ajuți este o confirmare a ceva ce funcționează. Ultimele cercetări asupra creierului au constatat că acesta își construiește și tinde la formarea unor lumi interne închise, el nu este așa de deschis cum ne-a plăcut să credem la începuturile ciberneticii. Creierul are o foame informațională și o nevoie empatică de conectare permanentă la celelalte lumi, ceva în sensul Erschließung-ului heideggerian dacă vrei, deschidere prin racordare a ceva pînă atunci închis. Psihoterapeutul trebuie să-și traducă limbajele acestor lumi după un cod sau paradigme multiple, pe care-l folosește apoi pentru a schimba pre-supozitiile unei gândiri devenite ineficiente sau conflictuale. Exercițiul acestui „altfel” este nu numai cognitiv, ci și o experiență repetată personal sau de pacienții pe care-i însoțește terapeutic.

LA: - *Profesia de psihoterapeut este o atracție pentru majoritatea studenților de la psihologie însă mai avem prejudecați în această privință.*

DG: - Orice meserie are un risc și fiecare ar trebui să decidă fiind bine informat de ceea ce-l așteaptă. Formarea psihoterapeuților este la noi la început, ceea ce face să fie și mai greu decît este. Cunosc prejudecățile multor intelectuali de acasă vizavi de psihoterapie, nu-mi propun să-i conving de contrariul, fiecare își trăiește, mai mult sau mai puțin, propriile autosugestii unii au nevoie de un număr mai mare de convingeri stabile chiar dacă-s false/iluzii. Eu sper în generațiile tinere, cunosc români veniți cu Green-Card în Germania, mă bucur să constat că sînt și pot gîndi „altfel”, ei vin la psihoterapeut motivați să învețe, sînt deschiși, sinceri și modești. Psihologia a făcut acasă pauze mari, fără continuitate e greu, celor mai vechi le reamintesc că psihoterapeutul se află în slujba omului și practică o știință suficient de matură pentru a-și asuma responsabilitatea vizavi de schimbările pe care și le dorește cineva. El nu slujește nici o instituție în detrimentul demnității umane, nu are interese personale, nu se înfilnește cu pacientul său în particular, este într-un fel avocatul său spiritual, are obligația de a-l apăra chiar împotriva propriei distructivități și nu poate fi constrîns să dezvăluie informațiile pe care le posedă. Această libertate obligă extrem de mult și această poziția privilegiată îi dă o putere în relație, pe care nu trebuie s-o folosească niciodată. Cine dorește amănunte poate citi codul etic al psihologului tradus de mine și afișat pe site-ul Facultății de Psihologie din Iași: [http:// itemsoft.psih.uaic.ro](http://itemsoft.psih.uaic.ro)

Într-una din recenziile la cartea mea, s-a făcut o aluzie referitoare la un posibil pericol la integritatea persoanei pe care-l poate avea psihoterapia. Pe mine mă mira astfel de opinii în mileniul trei, eu pot înțelege teama vizavi de dezvăluirea unei intimități, în fond o respingere anxioasă cauzată de reprezentări sau informații imprecise. Introspecția sinceră, în procesul cunoașterii de sine, nu este ușoară și nici liniară sau lipsită de conflicte. Aceasta și pentru că binele

și răul nu se decid în relațiile interumane adulte sau prin directive ideologice, ci **exclusiv în relația cu sine însăși** pornită din copilărie și, în care, relația cu mama joacă un rol primordial. Psihoterapeutul ține o oglindă care-ți reflectă nu numai părțile frumos fardate sau de suprafață. Terapia este o confruntare uneori neplăcută cu adevărul despre tine și aceasta ar putea justifica unele îndoieli sau respingeri. Obiecția poate fi înțeleasă și ca o aluzie la absența unor reglementări deontologice ale actului psihoterapeutic sau ca un reflex al suspiciozității interumane cultivată în trecut. La urma urmei, nu terapeuții își caută pacienții sau le sugerează acestora problemele ci invers, ei sînt căutați de cei care au devenit conștienți de dificultățile proprii și nu dau mereu vina pe alții.

LA: - *Vrei să spui că un pacient care se prezintă la psihoterapeut este o persoană care a evoluat și a trecut de faza acuzării celorlalți?*

DG: - Asta nu înseamnă că unii nu continuă și în terapie să învinovățească alte persoane, însă orice acuzație adusă celorlalți, pentru propria situație, reflectă un stadiu imatur, o proiecție și o prelungire a insatisfacțiilor emoționale originare din relațiile cu părinții și nu numai. Conștiința problemei nu trebuie să se rezume la constatarea ei, ci să includă și cauzele reale ale declanșării sau a mecanismului strategic de debarasare folosit anterior și care o întreține - numai așa putem vorbi de o conștientizare. Dacă un pacient vine și se plînge de ceilalți, el trebuie ajutat să realizeze că răutățile, vinovăția celorlalți deplasează problemele într-un plan imposibil de controlat și că așa nu se poate schimba situația. Orice problemă psihoemoțională mai veche de două săptămîni tinde să se cronicizeze, ceea ce determină permanente schimbări în dinamica cauză-efect: efectele inițiale devin cauze sau motive declanșatoare a unor reacții în cerc vicios iar soluțiile încercate, și repetate fără succes, devin o dificultate suplimentară ce întrețin problema inițială. Nici o intervenție psihoterapeutică nu poate face abstracție de intersecțiile unor fenomene, ce pot deveni, alternativ, cînd cauze cînd efecte. Stagnările de mentalitate generale influențează desigur și credințele vizavi de psihoterapie. Apoi n-ar trebui să se confunde psihiatria cu psihoterapia, nu e vorba de a pune un diagnostic psihic de nebunie sau de tratamente împotriva voinței ci, de a răspunde unei solicitări de rezolvare a unor probleme psihice sau de comportament.

Domnul Sorin Băftoi într-un articol din „România Literara” considera metaforic psihoterapia ca fiind un lux și am înțeles că nu e vorba de preț. Privită așa, cum telenovelele o prezintă, ea poate părea un lux pe care numai „bunăstarea” și l-ar permite. Desigur că nu se face o psihoterapie cînd alte schimbări de stare, materiale sau organice, ar trebui mai înfii tratate sau satisfăcute. Nici afirmația că depresivi devin numai cei ce-și permit „luxul de a fi depresivi” nu este adevărată, suferințele și bolile nu țin cont de contul de la bancă, nu există protecție. Afirmația poate fi subtilă dacă se referea la un lux de gîndire pe care nu am fi pregătiți să-l parcurgem cu entuziasm, dar care ne-ar putea angaja pe calea schimbării mentalităților proprii și nu a celorlalți. Cum psihoterapia vizează optimizarea calității umane, a creșterii empatiei interpersonale și a eficienței răspunsurilor personale la conflictele vieții, un viitor mai bun nu poate fi realizat fără oameni mai buni, emoțional vorbind, după cum o Europă nouă nu poate fi concepută fără o gîndire

europăeană și nu națională. Ea vizează schimbarea convingerilor iraționale și dezvoltarea personalității, din perspectiva intereselor individului însuși. Orice societate își propune aceste schimbări însă nu este același lucru, psihoterapia nu urmărește un scop politic.

LA: - Ai afirmat „reacție fobică” și cred că avem multe fobii. Una din ele este xenofobia și, în cadrul ei, misoginia despre care am scris un editorial. Este aceasta un simptom patologic tipic, național,, au bărbații români așa-zisele complexe?

DG: - Ura sau disprețul masculin, în forma misoginiei, este desigur un complex dar și o respingere a criteriilor care definesc o feminitate. Orice respingere, dezavantajare sau depreciere a unei ființe umane este o formă de rasism. Complexele sînt numai de inferioritate și cine se comportă xenofob sau misogin înseamnă că le are. E vorba de nevoia permanentă de a-ți dovedi și întreține „o falsă superioritate sau una instabilă” pe deprecierea celorlalți iar analitic este ura de sine proiectată în celălalt. Aceasta îmi amintește de răspunsul, regelui Christian von Danemark, dat unui general nazist trimis de Hitler, la întrebarea cum vede el rezolvarea problemei evreilor. Replica regelui a fost genială: - „Nu avem o problemă a evreilor pentru că noi nu avem complexe de inferioritate!” - după care generalul a salutat scurt și a plecat cu coada între picioare. Dacă ne gîndim la unele probleme, pe care încă le mai avem, acest răspuns oferă și sugestia: complexe și prejudecățile întrețin o problemă în mod vicios și a cărei soluționare nu poate fi decît debarasarea de problema în sine. Să nu uităm că umanismul veritabil al unei societăți este dat de reciprocitatea confirmărilor umane la toate nivelele ei, adică de capacitatea membrilor ei de a se confirma reciproc în calitățile lor umane cele mai profunde, asigurîndu-se astfel sentimentul coexistenței atît de necesar.

LA: - Consideri că psihoterapia ar fi tocmai ceea ce am avea nevoie în România pentru revenirea la un sentiment al coexistenței?

DG.: - La nevoile de acasă este greu de stabilit priorități, ea poate ajuta desigur să te orientezi eficient și uman. Dar, dacă eu aș încerca 14 ani la rînd să fiu bogat și n-aș reuși, ceea ce s-a împlinit cu majoritatea populației după 89, atunci m-aș întreba dacă nu cumva am o reprezentare falsă de cum se fac afacerile sau societatea nu vrea acest lucru de la mine și aș emigra. Dar de ce este emigrarea mai ușoară decît să-ți schimbi gîndirea sau altceva? De ce schimbarea unei convingeri este mai grea decît pierderi mari sau chiar a capului, cum au fost multe cazuri în istorie? Desigur că mentalitățile au o inerție mai mare decît cifrele de la bursă. A spune însă cuiva că are nevoie de psihoterapie este ca și cum l-ai face indirect „ne-bun” și ar fi nepsihologic, mai ales dacă ai rude orgolioase ca mine! Dacă ne luăm după procentul depresiilor din Europa, trebuie să recunoaștem că ne înscriem și noi, ca toți ceilalți, cu cel puțin 10% din populație. Am spus cel puțin pentru că, suferințele prin care trece nația noastră de ceva decenii și lipsa șanselor personale, face ca în realitate procentul să fie mai mare. Psihoterapia este o psihoigienă orientată și preventiv ce încearcă să răspundă nevoii de explicație a schimbărilor vieții prin care trece orice om. Ea lărgește nu numai conștiința de sine ci și competența interrelațională, avînd ca scop o coexistență bazată pe toleranță.

LA: - *O întrebare de ultimă oră: o comisie a parlamentului lucrează la legea confidențialității în psihoterapie și sînt propuse două amendamente de suspendare a obligației tăcerii: în cazurile penale și cele privind securitatea națională. Aveți în Germania o lege în acest sens sau aceste amendamente?*

DG: - Avem o lege a psihoterapiei iar confidențialitatea este o normă a Codului Etic și un drept constituțional. Există însă și o lege de pedepsire a psihoterapeutului dacă el nu respectă confidențialitatea absolută, care sună astfel: orice informație către o altă persoană fără acordul scris și semnat al pacientului se pedepsește cu închisoare pînă la un an sau cu amendă penală. Aceasta poate aduce cu sine retragerea dreptului de practică pe o perioadă limitată sau de tot, iar la reluarea activității trebuie să te recalifici, să-ți refaci terapia și nu mai ai voie să lucrezi fără supervisor. Așadar, nici o informație, nici rudelor, nici părinților, nici măcar altui medic sau coleg, nici unei instituții, nici casei de asigurări care plătește, nici procuraturii, NIMĂNUI și nici după moartea pacientului! Psihoterapeutul se poate prevala chiar și de dorința pacientului de a furniza unele informații dacă consideră că acestea îi pot dăuna. Cu acordul scris al acestuia se dau numai informații generale, perioada de terapie, diagnosticul de lucru, prognoze, etc. iar textul trebuie citit și aprobat de pacient.

Repet, confidențialitatea este un drept constituțional absolut, de respectare a sferei intime, deci nu sînt nici amendamente și nici nu se lasă loc la interpretări. Eu nu pot să cred că se poate aproba așa ceva, se încalcă prea multe principii, nu numai conotații nonsens cum ar fi: confidențialitate parțială! Eu sînt de 27 de ani în această branșă și nu am fost încă obligat să învăț Codul Penal și nici contactat de Bundesverfassungsschutz - Apărarea Constituției Federale sau de Serviciul de Contrainformații pentru a da relații despre Al-Kaida. Nu poți face dintr-un psihoterapeut un justițiar sau un agent CIA, n-a reușit nimeni, dar nici nu s-a încercat aici, pentru că se dizolvă esența rolului: securitatea individuală face legea în terapie, nu cea națională! Chiar trebuie să conectăm orice profesie la interesul general sau să punem microfoane de interceptare în cabinete? Noi vrem să dezvoltăm capitalismul care proslăvește individualitatea și văd că nu scăpăm de colectiv! Mai am puțin și sînt ca în fața unui pacient cu o nevroză ce tinde să dea în psihoză: se simte amenințat, i-a măsuri de protecție la pericole „potențiale” și constrînge pe ceilalți să înceteze cu amenințarea „potențială”, să le faci procese de „intenție” sau, cel mai sigur ar fi să-i pedepsești apriori!

LA: - *și dacă totuși un pacient îți comunică că vrea să omoare pe cineva, că a violat un copil sau planifică un atentat, ce faci?*

DG: - Am mai zis că a face psihoterapie nu e o distracție și că un psihoterapeut trebuie să știe multe lucruri despre teoria și strategiile comunicării, despre cum se poate proteja în relație ceea ce, fără un supervisor, experiență și antrenamentul propriei terapii în grupul de colegi, nu te poți descurca și poți dăuna înainte de a face bine. Un profesionist știe că o afirmație - *am de gând să-l omor pe X sau să mă sinucid*- vizează redefinirea relației terapeutice, pacientul comunică de fapt: consideră-mă ca pe un pacient potențial criminal sau sinucigaș! El încearcă să-ți distrugă constructul și ipotezele de lucru și să preia conducerea în relație. El îți testează competența, ceea

ce confirmă redefinirea rolurilor - *cine pe cine trebuie să testeze* - și îți observă reacția: empatie sau frică? Dacă un infractor are remușcări reale și nu manipulative, de ce nu se duce la poliție să se predea, ceea ce i-aș recomanda pe loc? Cum este vorba de un transfer analitic cu tendințe de a complicita sau culpabiliza terapeutul, acesta trebuie să întrerupă terapia într-un astfel de caz. Terapia trebuie să urmeze reabilitarea unui infractor după efectuarea pedepsei, deci îl trimiți pur și simplu să-și rezolve problema și să te caute dacă-i mai arde de psihoterapie. Cu sinucigașii e o problemă mai delicată, însă nici un pacient care a reușit să se sinucidă, nu vorbesc de tentative, nu a comunicat înainte intenția, cei care o verbalizează au șanse bune de vindecare. Tema este însă mult prea vastă pentru cadrul unui interviu.

În altă ordine de idei, cine a mai văzut/auzit de un criminal sau un pedofil, „mai mult sau mai puțin potențial”, venit de bună voie la psihoterapie? Pedofilii și alți infractori sexuali sînt obligați, prin hotărîre judecătorească, să facă, după eliberarea din închisoare, o psihoterapie pe toată perioada pe care s-a suspendat executarea restului de pedeapsă. Noi nu vom avea niciodată cazuri venite din proprie inițiativă în tratamentul ambulant, însă și psihoterapeuții din spitale sau din închisori se supun aceluiași reguli etice. La problema cu terorismul sau siguranța națională se poate răspunde cam în același mod cu precizarea: e absurd să crezi că o organizație teroristă va admite ca un Killer cu sînge rece să vină la mine să-mi ude canapeaua cu lacrimi și regrete! Pur și simplu profilul de personalitate psihopat agresiv exclude prezența acestuia într-un cabinet de psihoterapie, însă nici nu trebuie insistat pe „autodemascare” (vezi cazul Pitești) pentru că s-ar putea ca cineva să recunoască! Glumesc, cred că ne uităm prea mult la telenovele în care psihoterapeuții află totul sub hipnoză sau unde paciente blonde se îndrăgostesc de ei. Parafrazîndu-l pe Adorno aș recomanda că - nu există viață adevărată în falsificare - sau bazată doar pe impresii.

LA: - *Mulțumesc pentru răspunsurile date și-mi cer scuze pentru lungimea interviului.*

DG: - Dacă vrei să se producă modificări pe creier, prin crearea unor sinapse noi, atunci trebuie să te preocupi cel puțin 30 de minute intensiv cu o temă - asta au demonstrat neurobiologii, noi nu cred că am trecut de această limită, poate doar prin actul meditativ aposteriori.

Comentarii:

[Submitted by vizitator:](#)

Aveți dreptate. Mai sunt și alte interese în joc. Din păcate se construiesc „carriere și joburi” pe baze iluzorii. Care joburi vor dispărea odată cu iluzia utilității acestor joburi. Atunci va fi tragedia, cînd psihologii, care nu vor mai fi în stare să învețe și să facă altceva, vor trebui să-și găsească un rost, pierdut încă din fașa debutului lor profesional.

PM - psiholog

[Submitted by vizitator:](#)

Stimate d-le Goglează,

Vă mulțumesc pentru curaj și ceea ce ne spuneți.

Dacă a-ți fi participat și dvs. la ședința Colegiului Psihologilor, când s-a rediscutat problema examenului psihologic, a-ți fi avut ocazia să auziți multe enormități psihologice spuse cu o seninătate incredibilă. Vă enunț câteva din memorie:

- Sunt o mulțime de profesori schizofreni, trebuie să-i descoperim!

- La urma urmei, și examenele medicale anuale sunt formale, ce mai contează dacă și examenul psihologic este unul formal!

- Nu putem rata așa o șansă de locuri de muncă!

Iată cum stau lucrurile pe șleau, dvs. v-ați exprimat mult prea elegant! Țasta-i românul!

Un a-român, psiholog

[Submitted by vizitator:](#)

Începând cu acest an universitar, examenul psihologic este obligatoriu atât pentru personalul didactic din preuniversitar cât și din învățământul superior. Examenul se realizează de către psihologii cu cabinete particulare autorizate sau de către cei ce lucrează în spitale. Multe aspecte privind acest examen le poți afla de la colegii noștri care realizează aceste examinări.

Felicitări pentru interviu,

ICA Dumitriu, dr. psiholog

[Submitted by Anonimus:](#)

D-le Goglează,

Respect pentru vocea pe care o ridicați pentru creșterea profesionalismului psihologilor români. Am participat la ședința la Asociației Psihologilor Români unde s-a ridicat această problemă. Au fost 2-3 persoane care au avut și alte idei decât masa. Cineva a susținut ideea că ar trebui să exprimăm un punct de vedere comun prin care să afirmăm inoportunitatea evaluării generalizate și, mai ales, repetitive a profesorilor. În afara unui psiholog de la Cluj nimeni nu a mai susținut această idee, nici măcar eu.

Concluzia președintelui APR a fost aceea că cel ce propusese ar avea idei extremiste! Toți înmărmuriseră! Ca să fiu sincer, nici mie nu mi-a picat prea bine. Aș fi dorit să zic ceva dar eu sunt „prea mic” pentru așa un conflict. Nici nu știam ce-aș fi spus în afară de faptul că propunerea mi se părea de bun simț și destul de logică, așa că am tăcut. Chiar v-aș ruga să-mi ziceți de unde naiba ni se trage chestia asta cu tăcerea!

Anonimus tăcutu’

[Submitted by vizitator:](#)

Toată admirația și susținerea pentru demersul dvs. domnilor Antonesei și Goglează. Din păcate Consiliul Director al APR a hotărât „democratic”, o poziție de compromis care, de fapt, susține o aberație și o imposibilitate practică: Asociația Psihologilor Români își asumă elaborarea unei metodologii unitare în toată România!

În opinia mea, un compromis ar putea exista, dar în nici un caz cu „evaluarea generală, obligatorie și periodică” a tuturor profesorilor. O soluție ar putea fi (așa cum și dvs. susțineți) asistarea socială și psihologică a profesorilor (în cadrul școlii) care să se facă pe o bază voluntară, pentru cei care simt că au nevoie sau pe o bază obligatorie, pentru cei care manifestă anumite conduite dezadaptate (agresivitate, eficiență profesională scăzută,

etc.), la solicitarea colegiului profesoral sau a grupului din care fac parte.
Cu Stimă,
Marcela R., psiholog

Submitted by vizitator:

Ministerul Învățământului se opune ca psihologii să aibă propriul for științific și profesional! Psihologii sunt sub papucul pedagogilor, și vom rămâne acolo în vecii vecilor, pentru că suntem slabi! Ne merităm soarta, APR ar fi avut ocazia să se acopere de glorie, punând degetul pe rană și solicitând revenirea la profesionalism în domeniul psihologiei. Din păcate, lucrurile nu stau așa. Doar Europa ne mai poate împinge înainte dându-ne un șut în fund.

Europeanu´